

**گزارش شرکت در پنجمین کارگروه چارچوب جهانی تنوع زیستی، ۲ تا ۶ دسامبر ۲۰۲۲
و پانزدهمین اجلاس جهانی کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی سازمان ملل متحد
(COP15)، مونترال کانادا، ۷ تا ۱۹ دسامبر ۲۰۲۲**

دکتر اسماعیل کرمی دهکردی

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس

و مرجع ملی ارتباطات، آموزش و آگاهی بخشی عمومی کنوانسیون تنوع زیستی

کشورهای دنیا پس از چهار سال مذاکرات مستمر در سالهای ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ و پانزدهمین اجلاس جهانی کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی سازمان ملل (COP 15) در سال ۲۰۲۱ (بخش اول) در شهر کونمینگ کشور چین و در سال ۲۰۲۲ شهر مونترال کشور کانادا (بخش دوم)، بر سر «چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال» به توافق رسیدند. هدف این توافقنامه اجرای برنامه‌هایی تحول‌آفرین و بلندپروازانه جهانی توسط کشورهای متعهد کنوانسیون تنوع زیستی برای توقف و بازگشت زوال تنوع زیستی تا سال ۲۰۳۰ میلادی (۱۴۰۹ خورشیدی) و احیای آن و دستیابی به چشم‌انداز زندگی هماهنگ با طبیعت تا سال ۲۰۵۰ میلادی (۱۴۲۹ خورشیدی) است.

پیشینه پانزدهمین اجلاس جهانی کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی (COP15)

با توجه به از بین رفتن بی سابقه تنوع زیستی موجودات کره زمین به دلیل مخاطرات فراوان و مداخله‌های انسان‌ها، از سوی شورای حکام برنامه محیط زیست ملل متحد (UNEP) کنوانسیون تنوع زیستی (CBD) در ۲۲ می سال ۱۹۹۲ تصویب شد و ۱۷۸ کشور دنیا از جمله ایران (سال ۱۳۷۵ پس از تصویب مجلس و شورای نگهبان) به آن پیوست. تا سال ۲۰۲۲ تعداد ۱۹۶ کشور دنیا به این کنوانسیون پیوستند. در هر کشور یک مرجعیت ملی امور کنوانسیون تنوع زیستی را پیگیری می‌کند و کشورهای عضو این کنوانسیون متعهد هستند به ارتقای حفاظت و بهره‌برداری پایدار از منابع تنوع زیستی. در این راستا، کنفرانس اعضای کنوانسیون تنوع زیستی در چهاردهمین نشست (COP14) فرایند آماده سازی تدوین چهارچوب جهانی تنوع زیستی (decision [14/34](#)) را پذیرفتند و یک کارگروه باز ویژه‌ای را ایجاد نموده تا اقدام به آماده سازی این چارچوب کند. طی سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ و پیرو تشکیل چهار نشست کارگروه باز، توسط کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی، ابتدا پیش‌نویس صفر و سپس پیش‌نویس صفر اصلاح شده (در اولین و دومین کارگروه در نایروبی کنیا و رم ایتالیا)، پیش‌نویس اول و پیش‌نویس اصلاحی سند چارچوب جهانی تنوع زیستی پسا ۲۰۲۰ (GBF) تهیه شد. مذاکرات در نشست سوم کارگروه در ژنو ابتدا به صورت مجازی در سال ۲۰۲۱ و سپس حضوری (۱۴ تا ۲۹ مارس ۲۰۲۲) و نشست چهارم کارگروه در

نایروبی کنیا (۲۰ تا ۲۶ ژوئیه ۲۰۲۲) با حضور حدود ۱۳۰۰ نفر (۶۵۰ نفر حضور فیزیکی و ۶۵۰ نفر به صورت مجازی) از ۱۵۶ کشور عضو کنوانسیون (از جمله دکتر محسن مفیدی نیستانک و دکتر اسماعیل کرمی دهکردی به نمایندگی از کشور ایران) در حالی به پایان رسید که بخش‌های بزرگی از متن هنوز نیازمند بحث بیشتر و مذاکره توسط طرفین بود. از این رو، کارگروه مقرر کرد که نشست پنجم کارگروه باز برای تنقیح این چارچوب جهانی از ۳ تا ۵ دسامبر ۲۰۲۲ در شهر مونترال کانادا تشکیل شود و به دنبال آن در بخش دوم نشست پانزدهمین کنفرانس اعضای کنوانسیون تنوع زیستی (COP15) در ۷ تا ۱۹ دسامبر ۲۰۲۲ مورد تصویب قرار گیرد.

همچنین، نشست چهارم کارگروه موافقت نمود، تحت هدایت دفتر کنفرانس اعضا، یک نشست حضوری گروه غیررسمی را با هدف تسهیل مذاکرات نشست پنجم کارگروه و نشست پانزدهم کنفرانس اعضا تشکیل دهد. لذا به منظور اقدامات کارشناسی هرچه بیشتر در مورد این چارچوب، روسای کارگروه، با حمایت فنی و پشتیبانی دفتر کنوانسیون تنوع زیستی، نشست گروه غیررسمی چارچوب جهانی تنوع زیستی پسا ۲۰۲۰ را در ۲۶ تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۲ (۴ تا ۸ مهر ۱۴۰۱) در شهر مونترال کانادا^۱ با حضور متخصصان ۳۰ کشور و روسای کارگروه، SBI و SABSTTA تشکیل دادند که دکتر اسماعیل کرمی دهکردی به عنوان یکی از متخصصان در آن شرکت نمود. در این نشست کارگروه غیررسمی، مقرر گردید اسناد حاصل از نشست نایروبی (۲۰-۲۶ ژوئیه ۲۰۲۲) مورد بررسی و پالایش قرار گیرند و متنی ساده و واضح پیشنهاد دهند. سپس نتایج این نشست در پنجمین نشست کارگروه (WG2020-5) برای آماده سازی تصویب در کنفرانس سران مورد بحث قرار گرفت.

¹ Meeting of the Informal Group on the Post-2020 Global Biodiversity Framework, 26-30 September 2022 – Montreal, Canada

پانزدهمین اجلاس جهانی کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی (COP15) سازمان ملل متحد

این کنفرانس در دو دوره زمانی در دو کشور چین و کانادا برگزار شد. در بخش اول این کنفرانس که در شهر کونمینگ کشور چین در ۱۹ تا ۲۳ مهرماه برگزار شد، به دلیل عالم‌گیری بیماری کرونا، بسیاری از کشورها از جمله ایران بصورت مجازی شرکت کردند، ولی به دلیل آماده نبودن چارچوب جهانی تنوع زیستی و اسناد مرتبط با آن، اجلاس ناتمام ماند. بخش دوم پانزدهمین اجلاس جهانی کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی سازمان ملل متحد (COP15) و دهمین اجلاس متعاهدین پروتکل ایمنی زیستی کارتاها (COP MOP10) و چهارمین اجلاس متعاهدین پروتکل ناگویا (NP MOP4) با هدف توافق در مورد چارچوب جهانی تنوع زیستی پس از ۲۰۲۰، اطلاعات توالی دیجیتال و اسناد پشتیبان آن، همچنین گفت‌وگو در مورد رهیافتها و راهکارهای حفظ و مدیریت تنوع زیستی، ایمنی زیستی و دسترسی به منابع ژنتیک و تقسیم عادلانه و منصفانه منافع ناشی از بهره‌برداری آنها از روز شنبه ۱۲ آذرماه ۱۴۰۱ با شروع بحث در پنجمین کارگروه چارچوب جهانی تنوع زیستی پس از ۲۰۲۰ آغاز به کار کرد و تا ۲۸ آذرماه ۱۴۰۱ (۱۹ دسامبر ۲۰۲۲) ادامه پیدا کرد.

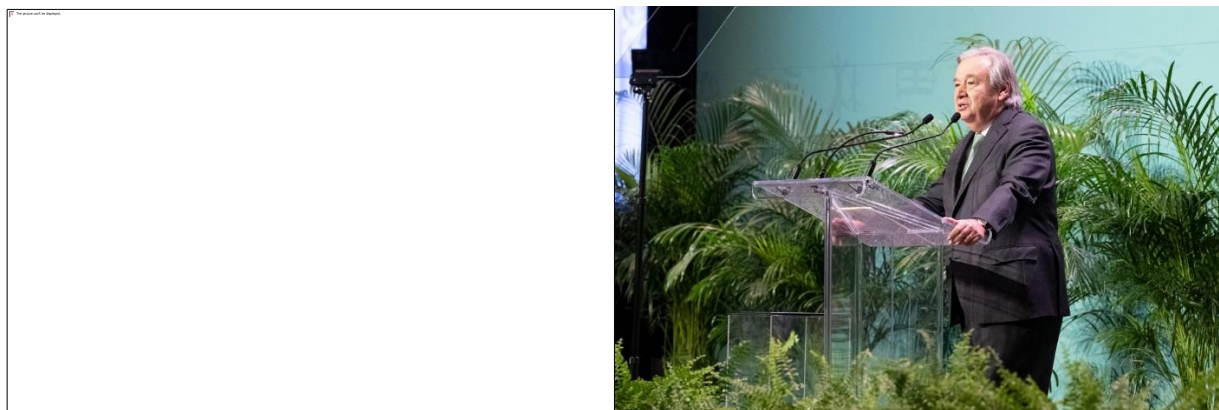
بخش دوم این اجلاس در مرکز کنفرانس‌ها در شهر مونترال کشور کانادا با حضور حدود ۱۸۰۰۰ نفر از کلیه کشورهای دنیا، از جمله ۱۹۶ کشور عضو متعهد کنوانسیون تنوع زیستی، برگزار شد. پس از انجام مذاکرات در مورد اسناد مختلف مورد بحث در این اجلاس در کشورهای مختلف از جمله کشور ایران در سطح ملی، طی پنج نشست کارگروه چارچوب جهانی تنوع زیستی پس از ۲۰۲۰ در سالهای ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲، این اجلاس به دنبال ایجاد توافق بین کشورهای متعهد برای تعریف یک چارچوب مشترک تا سالهای ۲۰۳۰ و ۲۰۵۰ بود.

این چارچوب مبتنی بر نظریه تغییر بوده و نگاهی تحولگرانه و آرمانگرایانه دارد و مشتمل است بر چشم انداز ۳۰ ساله تا سال ۲۰۵۰ و مأموریت ۱۰ ساله تا سال ۲۰۳۰. چشم انداز این چارچوب بر آن است که دنیا بتواند تا سال ۲۰۵۰ زندگی هماهنگ یا هم آوا با طبیعت داشته باشد. این چارچوب مشتمل بر چهار آرمان و ۲۳ هدف عملیاتی بوده و بر این تاکید دارد که تا سال ۲۰۵۰ تنوع زیستی حفظ و احیا شود، تنوع زیستی نیازهای مردم را برآورده کند و از حقوق آنها حمایت شود، منافع حاصل از استفاده از تنوع زیستی و منابع ژنتیکی عادلانه به اشتراک گذاشته شود و دانش سنتی و حقوق مردم بومی و جوامع محلی رعایت شود، و ابزارهای اجرا، از جمله منابع مالی، ظرفیت سازی و سایر حمایت ها برای اقدام فعال شود.

کشور چین ریاست این کنفرانس را برعهده داشته، ولی به دلیل نگرانی شیوع بیماری کرونا در آن کشور، تصمیم گرفته شد که این اجلاس در کشور کانادا، محل دائمی دبیرخانه کنوانسیون تنوع زیستی، برگزار شود. در افتتاحیه کنفرانس علاوه بر سخنرانی دبیرکل سازمان ملل متحد، دبیر اجرایی کنوانسیون تنوع زیستی، رهبر مردم بومی کشور کانادا، نخست وزیر کشور کانادا، وزیر محیط زیست و تغییر اقلیم این کشور، استاندار ایالت کبک و دیگر شخصیت ها نسبت به برگزاری این اجلاس و توافق کشورها به سمت حفظ و احیای تنوع زیستی و دیگر اهداف

مرتبط ابراز امیدواری کردند. وزیر اکولوژی و محیط زیست جمهوری خلق چین به عنوان رئیس کنفرانس جلسه را هدایت نموده و روسای کارگروه‌ها و گروه‌های تماسی گزارشات خود را در مورد روند تدوین و بررسی اسناد ارائه نمودند.

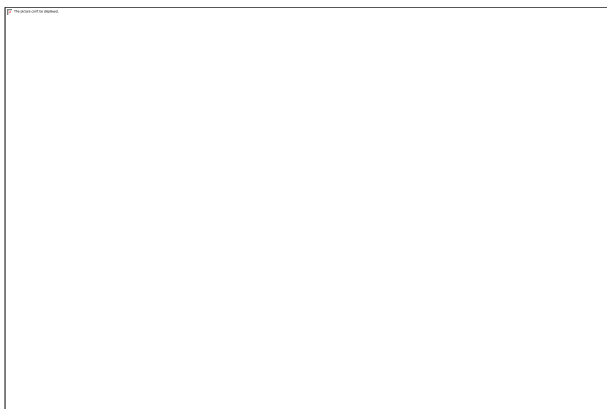

در روزهای بعد، طی روزهای ۷ تا ۱۹ دسامبر ۲۰۲۲، جلسات فشرده عمومی و اختصاصی موازی از ساعت ۸ صبح تا ۲ صبح روز بعد برگزار گردید و کشورهای عضو کنوانسیون و پروتوکل‌های کارتاژ و ناگویا طی مذاکرات فشرده و پرچالش اسناد مرتبط را بررسی و بازبینی نمودند و مرحله به مرحله در جلسات عمومی کارگروه‌ها به تصویب رساندند. در نهایت، علی رغم اختلافات شدید بین کشورهای در حال توسعه و کشورهای توسعه یافته، تعدیل مفاد اسناد بررسی شده در کارگروه‌ها، کلیه این اسناد با تغییراتی به تصویب مجمع عمومی پایانی کنفرانس در روزهای ۱۸ و ۱۹ دسامبر ۲۰۲۲، رسید.

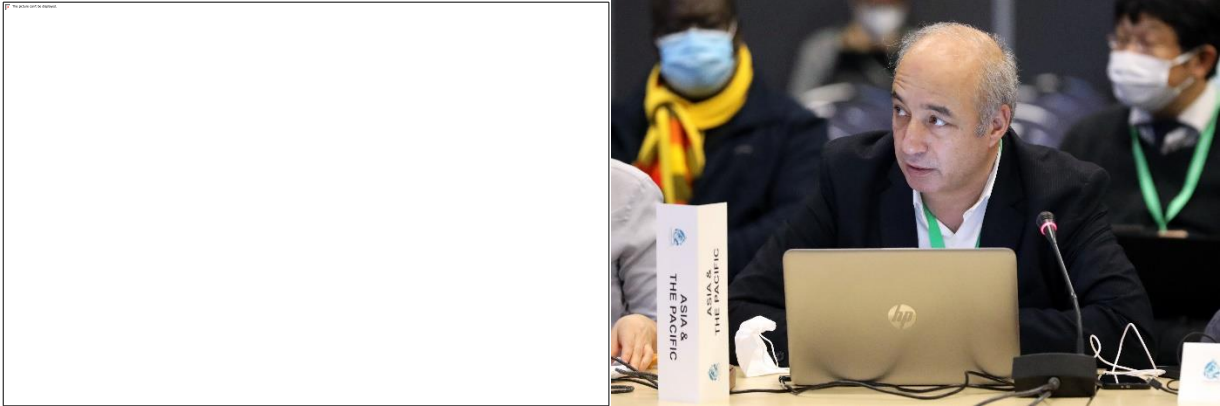
با این وجود، این سند با اعتراض رسمی کشور کنگو مواجه شد که پس از رایزنی ها و میانجیگری کشورهای همفکر با تنوع زیستی بالا (Like Minded Megadiverse Countries) این کشور نیز توافق نمود.

کشورهای درحال توسعه به دنبال کاهش تعهدات و آرمانگرایی چارچوب و اسناد مرتبط بوده و از طرفی تامین مالی آن و تعهدات کشورهای توسعه یافته در بسیج منابع را شرط لازم برای اجرا و رسیدن به آرمانها و اهداف مذکور اعلام می کردند. انجام این تعهدات نیاز به حدود ۲۰۰ میلیارد دلار تامین مالی از سوی کشورهای مختلف دنیا را دارد و در این بین تقاضای کشورهای درحال توسعه بر تامین سالانه ۱۰۰ میلیارد دلار به عنوان کمک کشورهای توسعه یافته به کشورهای در حال توسعه تاکید داشتند. همچنین به دنبال ایجاد صندوق جهانی تنوع زیستی جداگانه از تسهیلات مالی محیط زیست (GEF) بودند، ولی در نهایت این عدد سالانه حداقل ۲۰ میلیارد دلار بین سالهای ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۵ و سالانه حداقل ۳۰ میلیارد دلار بین سالهای ۲۰۲۶ تا ۲۰۳۰ تقلیل پیدا کرد و این صندوق همچنان ذیل فعالیتهای GEF ادامه پیدا می کند تا در شانزدهمین کنفرانس تنوع زیستی تصمیم گیری مجدد صورت گیرد. گزارش نهایی این کنفرانس به دلیل برخی اختلافات رای گیری نمایندگان آتی هیات مدیره کنفرانس و ضرورت اصلاحات در این زمینه در نشستی دیگر مورد تصویب قرار خواهد گرفت.

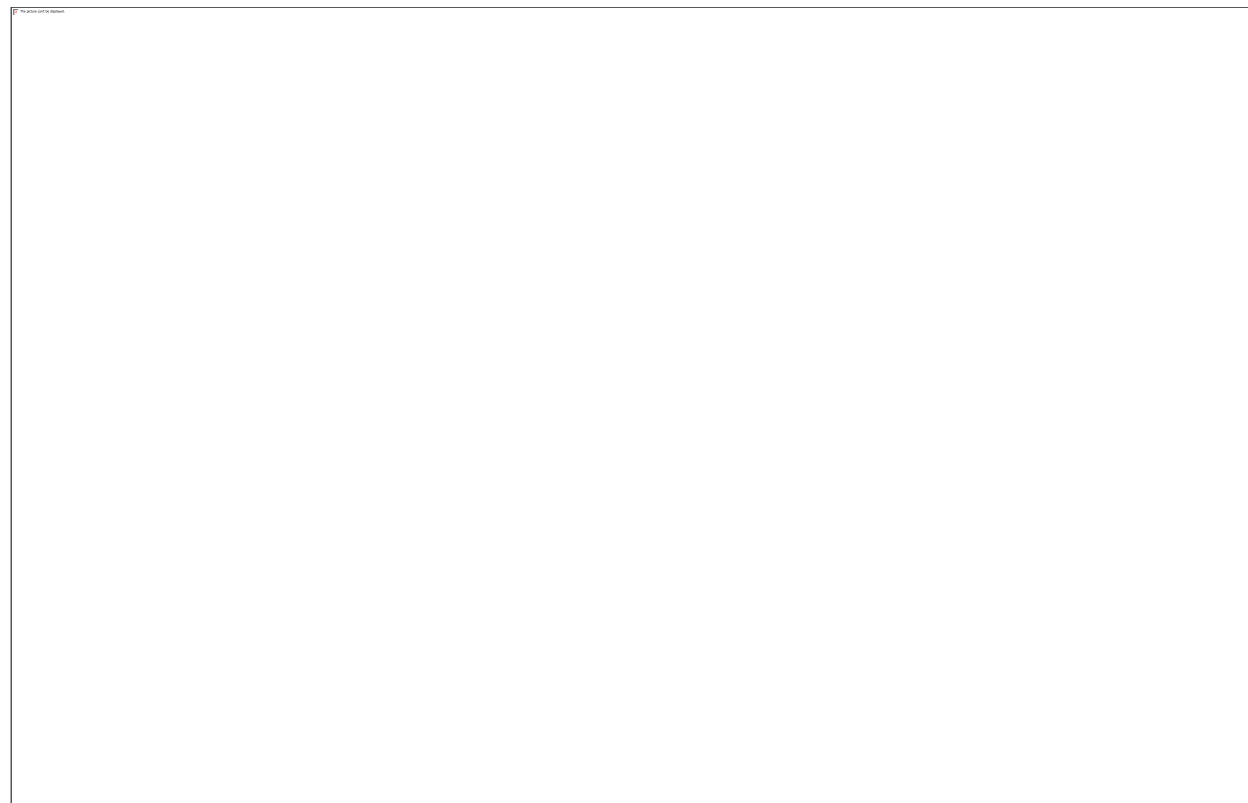

در کنار جلسات مذاکره، نشست‌ها، کارگاه‌های آموزشی، نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌های تخصصی متعددی نیز برگزار گردید که فضایی برای بحث و تبادلات علمی و تجارب عملیاتی بین کشورهای مختلف بود. در این اجلاس، علاوه بر گروه‌های مذاکره کننده رسمی کشورها، سازمانهای غیردولتی، نمایندگان بخش‌های خصوصی، سازمانهای تحت پوشش با سازمان ملل متحد، دانشگاهیان، مراکز پژوهشی مرتبط و وزرای کشورهای عضو کنوانسیون تنوع زیستی حضور پیدا کردند.

در این اجلاس، دکتر اسماعیل کرمی دهکردی، عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس و مرجع ملی ارتباطات، آموزش و آگاهی بخشی عمومی کنوانسیون تنوع زیستی به عنوان تنها نماینده رسمی کشور ایران به صورت حضوری و به عنوان مذاکره کننده در این اجلاس شرکت نمود و نظرات کشور را منعکس کرد. به دلیل موانع اخذ ویزا از سوی کشور کانادا، دیگر متخصصان و نمایندگان کشور امکان حضور فیزیکی پیدا نکرده یا به صورت مجازی در آن اجلاس شرکت کردند. این در حالی بود که از دیگر کشورها، حتی کشورهای بسیار کوچک، حداقل ۱۰ نفر شرکت کرده بود، کشورهایی مانند چین، ژاپن و اتحادیه اروپا دارای ۱۰۰ ها نماینده شرکت کننده بودند، همچنین کشورهایی مانند اندونزی، هند، و کشورهای آمریکای لاتین بسیار پرتعداد و حداقل ۳۰ نفر شرکت کننده داشتند که موجب شده در جلسات مذاکرات فعال حضور پیدا کنند.

نماینده کشور، در طی مذاکرات، ضمن بررسی اسناد و بحث در مورد تغییر و تعدیل مفاد این اسناد، سعی نموده با همکاری بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بر این تاکید داشت که اهداف و آرمانهای چارچوب و اسناد پشتیبان باید به چند نکته اساسی توجه داشته باشند: از جمله واقع گرایی و قابلیت اجرای اهداف، تامین منابع مالی متناسب با این اهداف و آرمانها از سوی کشورهای توسعه یافته، رعایت مفاد قانونی کنوانسیون در تخصیص منابع بین المللی به همه کشورهای حایز شرایط و رفع همه محدودیتها و موانع سیاسی در این زمینه، رعایت شرایط، قوانین، ویژگیهای مختلف و مسئولیت‌های متفاوت کشورهای عضو کنوانسیون در کنار مسئولیت‌های مشترک، توافقات و قوانین بین المللی، مشارکت و رعایت حقوق جوامع محلی، و رعایت منافع کشورهای در حال توسعه در دسترسی و استفاده از منافع منابع ژنتیکی.

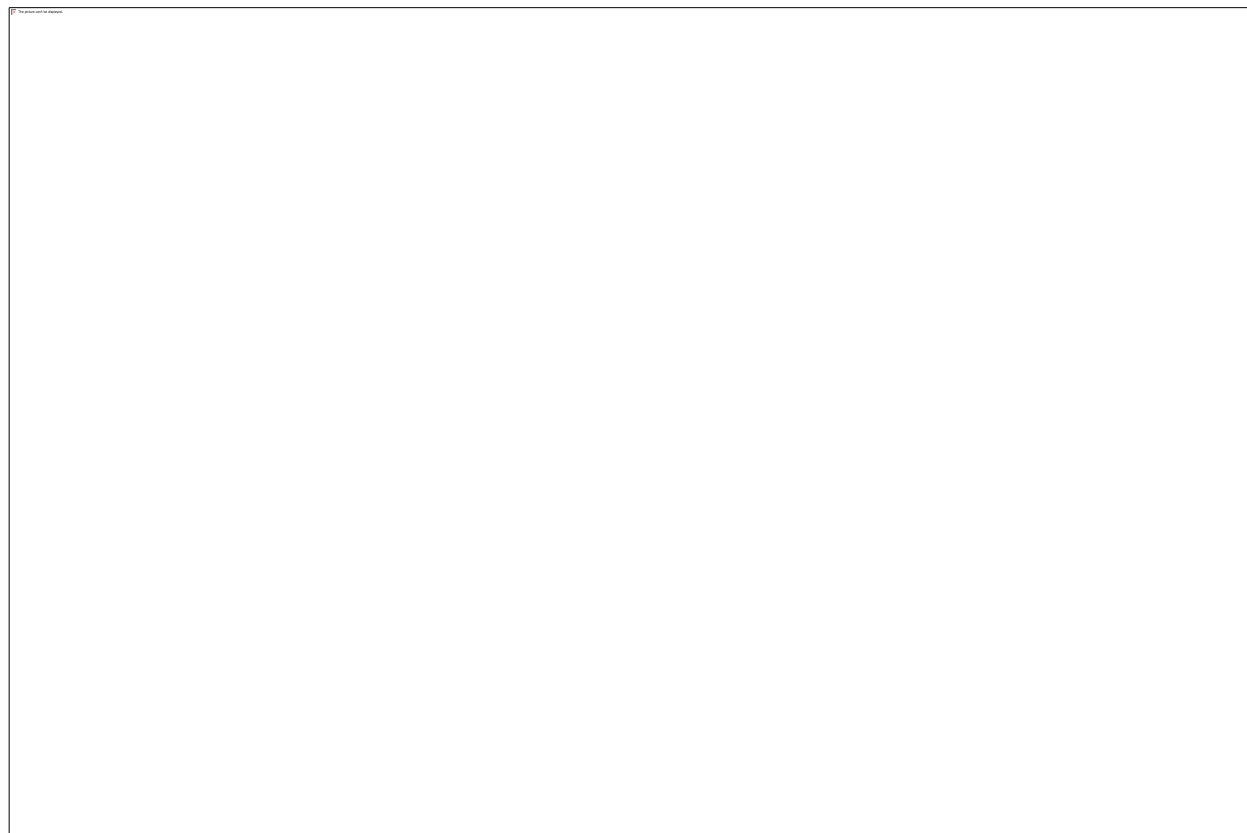
در این اجلاس سعی گردید با هماهنگی دیگر کشورهای دارای شرایط مشترک فرهنگی، طبیعی و اقتصادی، بسیاری از مفاد اسناد مرتبط تعدیل شود تا بتوان قابلیت اجرا و ارزیابی آنها را در آینده فراهم ساخت، به عنوان مثال، سند چارچوب جهانی تنوع زیستی، سند تغییر اقلیم مرتبط با تنوع زیستی، جنسیت، جریان سازی، ارتباطات، مدیریت دانش، مدیریت منابع مالی، و مکانیسم های مالی.

با توجه به محدودیت‌های ایجاد شده در دسترسی به حمایت‌های مالی صندوق جهانی محیط زیست در طی بیش از یک دهه برای کشور ایران، نماینده کشور ایران رسماً اعتراض خود را در جلسات متعدد از جمله جلسه افتتاحیه مجمع عمومی کنفرانس و کارگروه‌های مرتبط بیان کرد. بر این اساس در جلسه عمومی کارگروه مرتبط با مکانسیم‌های مالی پیشنهاد گردید که متن «رفع همه محدودیت‌ها و موانع سیاسی برای تخصیص منابع مالی صندوق جهانی محیط زیست جهت اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی به همه کشورهای در حال توسعه واجد شرایط» در سند مکانسیم‌های مالی ثبت گردد. ولی این پیشنهاد مورد مخالفت اتحادیه اروپا قرار گرفت. پافشاری نماینده ایران نسبت به اهمیت این موضوع موجب گردید که برای حل این موضوع، این پیشنهاد به صورت مشروط در سند وارد شده و در مجمع عمومی نهایی کنفرانس تصمیم‌گیری شود. در این فاصله با میانجیگری کشور کلمبیا، رایزنی‌هایی با کشورهای دیگر در حال توسعه انجام شد و سه پیشنهاد تهیه گردید، همچنین اتحادیه اروپا با میانجیگری کشورهای سوئیس و نروژ تصمیم گرفت برای حل این موضوع مصالحه‌ای داشته و پیشنهاد تعدیل یافته‌ای را براساس بیانیه کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل (UNCCC) ارائه دهد که به صورت تعدیل یافته این موضوع را پوشش می‌داد. بین طرفین بحث و گفتگوی زیادی در خصوص این مجموعه پیشنهادها صورت گرفت و توافقی برسر پیشنهاد نهایی صورت گرفت، با این شرط که اعتراض کشور ایران نیز در گزارش نهایی کنفرانس برای بهره

برداری های بعدی ثبت گردد. لذا نماینده کشور کلمبیا، به عنوان میانجی و رئیس کارگروه مربوطه، پیشنهاد مورد توافق را در مجمع عمومی به شرح زیر قرائت کرد که در ابتدای سند مکانیسم مالی قرار گیرد:

«با تاکید بر اهمیت این موضوع که صندوق تسهیلات جهانی محیط زیست تضمین نماید که سیاستها و رویه های آن در ارتباط با ملاحظه و بررسی پیشنهادهای بودجه به نحو مقتضی به شیوه ای کارآمد و شفاف دنبال می شود.»

همچنین نماینده ایران در مجمع عمومی کنفرانس ضمن تاکید بر ضرورت و اهمیت حمایت مالی بین المللی از کشورهای در حال توسعه برای اجرای اثربخش این چارچوب، اذعان نمود که طبق مواد قانونی ۲۰ و ۲۱ کنوانسیون تنوع زیستی، همه کشورهای در حال توسعه واجد شرایط دسترسی به حمایت های مالی این تسهیلات جهانی هستند و این صندوق مسئول تخصیص این حمایت ها می باشد، ولی عدم تخصیص منابع مالی ازسوی این صندوق به برخی کشورهای واجد شرایط، از جمله کشور ایران، یک نوع تخلف در برابر مفاد کنوانسیون تنوع زیستی به حساب می آید.

لذا کشور ایران ضمن ابراز نارضایتی از مخالفت برخی کشورها برای وارد کردن متن رفع محدودیت های سیاسی و موانع در سند مکانیسم مالی، با دیدگاه مثبت توافق برای منافع کشورهای در حال توسعه، پیشنهاد نهایی مطرح شده از سوی کشور کلمبیا را پذیرفته، ولی خواستار آن شد که متن «رفع همه محدودیت ها و موانع سیاسی برای تخصیص منابع مالی صندوق جهانی محیط زیست جهت اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی به همه کشورهای در حال توسعه واجد شرایط» در گزارش نهایی اجلاس وارد گردد.

نماینده ایران نیز در بیانیه خود تاکید نمود که «آقای رئیس کنفرانس، کشور ایران از شما و کلیه کشورهای متعهد کنوانسیون تنوع زیستی درخواست می کند که این پیشنهاد را پذیرفته تا بدینوسیله امکان مشارکت مؤثر همه کشورها در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی میسر شود. باید بدانیم که محیط زیست، و از جمله تنوع زیستی، هیچ مرزی در دنیا نداشته و نیازمند مشارکت مؤثر همه کشورها است. سعی کنیم نتایج مذاکرات در این کنفرانس برای همه رضایتمندانه باشد تا پس از آن بتوانیم گامهای محکمی را در جهت "زندگی هماهنگ با طبیعت" و "ساخت آینده ای مشترک برای همه حیات روی کره زمین" برداریم». این پیشنهاد با تشویق همه حضار مواجه شد و مورد پذیرش مجمع عمومی کنفرانس قرار گرفت.

به طور کلی مهمترین دستاوردهای این اجلاس تدوین و اجماع (توسط ۱۹۶ کشور متعهد کنوانسیون تنوع زیستی) در مورد اسناد زیر می باشد:

- بررسی پیشرفت اجرای کنوانسیون و برنامه راهبردی تنوع زیستی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ و دستاوردهای اهداف تنوع زیستی آیچی

- شواهد علمی و فنی پشتیبان چارچوب جهانی تنوع زیستی

- چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ- مونترآل ([Kunming-Montreal Global biodiversity framework](#)) - CBD/COP/15/L25

- چارچوب پایش برای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ- مونترآل ([Monitoring](#)) - CBD/COP/15/L26
([framework for the Kunming-Montreal global biodiversity framework](#))
- مکانیسم های برنامه ریزی، نظارت، گزارش دهی و داوری ([Mechanisms for](#)) - CBD/COP/15/L27
([planning, monitoring, reporting and review](#))
- ظرفیت سازی و توسعه و همکاری فنی و علمی ([Capacity-building and](#)) - CBD/COP/15/L28
([development and technical and scientific cooperation](#))
- بسیج منابع ([Resource mobilization](#)) - CBD/COP/15/L29
- اطلاعات توالی دیجیتال در مورد منابع ژنتیکی ([Digital sequence information on](#)) - CBD/COP/15/L30
([genetic resources](#))
- مکانیسم های مالی اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- کشاورزی و تنوع زیستی
- تنوع زیستی و تغییر اقلیم
- تنوع زیستی و جنسیت
- تنوع زیستی و بهداشت
- ارتباطات، آموزش و آگاهی بخشی عمومی
- راهبردهای ارتباطات برای اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- مدیریت دانش
- مکانیسم های علمی برای اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- همکاری با کنوانسیون و سازمانهای بین المللی
- مدیریت پایدار حیات وحش
- مردم بومی و جوامع محلی و حقوق و نقش آنها در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- فرایند اثربخش اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی و پروتوکل های مرتبط با آن

- طبیعت و فرهنگ و نقش آن در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- پایگاه علم- سیاست بین دول در مورد تنوع زیستی و خدمات اکوسیستم
- زیست شناسی مصنوعی
- برنامه چند ساله فعالیت کنوانسیون و کشورهای متعهد
- بودجه کنوانسیون و پروتوکل های مرتبط
- مشارکت استانها و شهرها و دیگر بخش های محلی برای اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- رهیافت بلند مدت جریان سازی تنوع زیستی درون و بین بخش ها برای اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی
- گونه های مهاجم بیگانه
- حفاظت و بهره برداری پایدار تنوع زیستی دریایی و ساحلی
- مناطق مهم دریایی و ساحلی از لحاظ اکولوژیک یا بیولوژیک

در گام بعد، مراجع ملی کنوانسیون تنوع زیستی در همه کشورها باید سریعا ضمن بررسی برنامه های اقدام و راهبردی ملی گذشته خود، برنامه جدید خود را براساس چارچوب جدید تنظیم نمایند. در این راستا، با راهبری مرجع ملی کنوانسیون تنوع زیستی در کشور ایران، لازم است همه مراجع ملی تخصصی کشور به همراه سازمان های دولتی مرتبط مختلف به طور فعال ارزیابی های لازم را انجام داده، جریان سازی نموده، منابع مالی بین المللی و ملی لازم را جذب کرده و با مشارکت دیگر ذی نفعان از جمله دانشگاه ها، موسسات و مراکز پژوهشی، نمایندگان جوامع محلی، زنان، جوانان، سازمان های غیردولتی، بخش خصوصی، مجلس و دیگر نهادهای مرتبط، اقدام به تدوین و اجرای برنامه ملی نمایند.

در بخش بعد سند چارچوب جهانی تنوع زیستی، از جمله چهار آرمان یا هدف اساسی (تا سال ۲۰۵۰) و ۲۳ هدف عملیاتی این چارچوب در طول دهه منتهی به ۲۰۳۰ آمده است.

 Convention on Biological Diversity	CBD/COP/15/L.25 18 December 2022
CONFERENCE OF THE PARTIES TO THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY Fifteenth meeting – Part II Montreal, Canada, 7-19 December 2022 Agenda item 9A	کنفرانس اعضای متعهد به کنوانسیون تنوع زیستی پانزدهمین اجلاس – بخش دوم مونترال، کانادا ۱۹-۷ دسامبر ۲۰۲۲ دستورکار ۹ الف
ترجمه: دکتر اسماعیل کرمی دهکردی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس و مرجع ملی ارتباطات، آموزش و آگاهی بخشی عمومی کنوانسیون تنوع زیستی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی ایران تاریخ ترجمه: ۲۸ آذرماه ۱۴۰۱	

چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال

کنفرانس اعضای متعهد

با یادآوری تصمیم ۱۴/۳۴ خود، که طی آن فرآیند آماده سازی تدوین چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال را پذیرفت و تصمیم گرفت یک کارگروه باز بین جلسه‌ای برای حمایت از تهیه آن ایجاد کند، همچنین با اشاره به نتایج اولین^۲، دومین^۳، سومین^۴، چهارمین^۵ و پنجمین^۶ نشست‌های کارگروه باز در چارچوب جهانی تنوع زیستی پسا از ۲۰۲۰، مشورت‌ها و کارگاه‌های منطقه‌ای و موضوعی بر اساس تصمیم ۱۴/۳۴ و کارهای انجام شده بین جلسه‌ای در مورد اطلاعات توالی دیجیتال در منابع ژنتیکی،

² CBD/WG2020/1/5.

³ CBD/WG2020/2/4.

⁴ CBD/WG2020/3/5.

⁵ CBD/WG2020/4/4.

⁶ CBD/WG2020/5/-

با توجه به نتایج یازدهمین جلسه کارگروه باز موقتی در مورد بند ۱۰ ماده ۸ کنوانسیون و مفاد مربوطه^۷، بیست و سومین و بیست و چهارمین جلسه هیئت فرعی مشاوره علمی، فنی و فناوری^۸ (SBSTTA) و سومین جلسه هیئت فرعی اجرا (SBI)^۹

با ابراز قدردانی از دولت‌های زیر [...] برای میزبانی این رایزنی‌ها، همچنین کمک‌های مالی آنها، با ابراز قدردانی از روسای مشترک کارگروه باز در چارچوب جهانی تنوع زیستی پس از ۲۰۲۰، آقای باسیل ون هاور^{۱۰} (کانادا) و آقای فرانسیس اوگوال^{۱۱} (اوگاندا)، برای حمایت شان در تدوین چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال،

با استقبال از پیشنهادها و نظرات اعضای کنوانسیون، سایر دولت‌ها، مردم بومی و جوامع محلی، سازمان‌ها و برنامه‌های سازمان ملل متحد، سایر موافقت‌نامه‌های چندجانبه محیط‌زیستی، دولت‌های زیر ملی (ایالتی یا استانی)، شهرها و سایر مقامات محلی، سازمان‌های بین‌دولتی، سازمان‌های غیردولتی، گروه‌های زنان، گروه‌های جوانان، جامعه کسب و کار و مالی، جامعه علمی، دانشگاه‌ها، سازمان‌های مذهبی، نمایندگان بخش‌های مرتبط یا وابسته به تنوع زیستی، شهروندان به طور کلی، و سایر ذینفعان و ناظران ارائه کننده دیدگاه‌ها در مورد تدوین چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال، با نگرانی از تداوم از بین رفتن تنوع زیستی و تهدیدی که این مساله برای طبیعت و رفاه انسان ایجاد می‌کند،

بنابراین با تاکید بر نیاز به اجرای متوازن و پیشرفته کلیه مفاد کنوانسیون از جمله سه هدف آن،

۱. چارچوب تنوع زیستی جهانی کونمینگ-مونترال را همانطور که در ضمیمه تصمیم حاضر آمده است، تصویب می‌کند؛

۲. متذکر می‌شود که اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال با تصمیمات زیر که توسط کنفرانس اعضا متعهد در پانزدهمین نشست آن اتخاذ شده است حمایت می‌شود و تأیید می‌کند که این تصمیمات دارای جایگاه برابر با چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال^{۱۲} هستند.

(الف) تصمیم ۱۵/-- در مورد چارچوب نظارت برای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال^{۱۳}

(ب) تصمیم ۱۵/-- در مورد برنامه ریزی، نظارت، گزارش‌دهی و داوری^{۱۴}

⁷ Ad Hoc Open-ended Working Group on Article 8(j) and Related Provisions

⁸ Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice

⁹ Subsidiary Body on Implementation

¹⁰ Mr. Basile van Havre

¹¹ Mr. Francis Ogwal

¹² Decision 15/--.

¹³ Decision 15/--.

¹⁴ Decision 15/--.

(پ) تصمیم ۱۵/-- در مورد بسیج منابع^{۱۵}

(ت) تصمیم ۱۵/-- در مورد چارچوب راهبردی بلند مدت برای ظرفیت سازی و توسعه برای حمایت از

اولویت های تعیین شده در سطح ملی برای اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال^{۱۶}

(ث) تصمیم ۱۵/-- در مورد اطلاعات توالی دیجیتالی در مورد منابع ژنتیکی^{۱۷}

(ج) تصمیم ۱۵/-- در مورد همکاری^{۱۸}.

۳. همچنین خاطرنشان می کند که اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال با تصمیمات مربوطه اتخاذ شده توسط کنفرانس اعضای متعهد که به عنوان نشست اعضای پروتکل ها عمل می کند، به ویژه برنامه اجرایی پروتکل کارتاگنا در مورد ایمنی زیستی، و برنامه اقدام ظرفیت سازی برای پروتکل کارتاگنا در مورد ایمنی زیستی حمایت خواهد شد^{۱۹}؛

۴. از اعضای متعهد کنوانسیون و سایر دولت ها، با حمایت سازمان های بین دولتی و سازمان های دیگر، در صورت اقتضا، می خواهد که چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال را اجرا کنند، و به ویژه، مشارکت در همه سطوح دولت را با هدف تقویت مشارکت کامل و اثربخش زنان، جوانان، مردم بومی و جوامع محلی، سازمان های جامعه مدنی، بخش های خصوصی و مالی، و ذینفعان همه بخش های دیگر، در این راستا توانمند سازد؛

۵. از اعضای متعهد کنوانسیون و سایر دولت ها دعوت می کند تا در سطوح فرامرزی، منطقه ای و بین المللی در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال همکاری کنند؛

۶. مجدداً بر انتظار خود تأکید می کند که اعضای متعهد کنوانسیون و سایر دولت ها اطمینان حاصل کنند که حقوق مردمان بومی و جوامع محلی در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال رعایت شده است؛

۷. از مجمع عمومی سازمان ملل متحد دعوت می کند تا چارچوب تنوع زیستی جهانی کونمینگ-مونترال را به رسمیت بشناسد و پیشرفت در اجرای آن را هنگام نظارت بر پیشرفت به سوی آرمان های توسعه پایدار در نظر بگیرد؛

۸. تصمیم می گیرد که چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال باید به عنوان یک برنامه راهبردی برای اجرای کنوانسیون و پروتکل های آن، بدنه های آن و دبیرخانه آن در دوره ۲۰۳۰-۲۰۲۲ استفاده شود و در این راستا، چارچوب باید برای همسویی و هدایت بهتر کار نهادهای مختلف کنوانسیون و پروتکل های آن، دبیرخانه و بودجه آن با توجه به آرمانها و اهداف عملیاتی چارچوب استفاده شود؛

۹. از دبیر اجرایی کنوانسیون درخواست می کند تا برای تسهیل اجرای آن، بررسی و تحلیل راهبردی برنامه های کاری کنوانسیون را در چارچوب چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال انجام دهد و بر اساس این

¹⁵ Decision 15/--.

¹⁶ Decision 15/--.

¹⁷ Decision 15/--.

¹⁸ Decision 15/--.

¹⁹ Decisions CP-10/-- and CP-10/--.

تحلیل، پیش نویس به روزرسانی های کنوانسیون را آماده کند. این برنامه های کاری توسط هیئت فرعی مشاوره علمی، فنی و فناوری (SABSTTA) و توسط هیئت فرعی اجرا (SBI)، در صورت لزوم، در جلسات طی دوره بین پانزدهمین و شانزدهمین اجلاس کنفرانس اعضای متعهد کنوانسیون بررسی شده، و گزارش آنها به کنفرانس اعضا در شانزدهمین اجلاس آن ارسال گردد.

ضمیمه

چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال

بخش الف. پیشینه

۱. تنوع زیستی برای رفاه انسان و یک سیاره سالم و رفاه اقتصادی برای همه مردم، از جمله برای زندگی خوب در تعادل و هماهنگی با مادر زمین^{۲۰} بنیادی است، ما برای غذا، دارو، انرژی، هوا و آب پاک، امنیت در برابر بلایای طبیعی همچنین تفریح و الهامات فرهنگی به آن وابسته هستیم و از همه سیستم های حیات روی زمین پشتیبانی می کند.

۲. چارچوب جهانی تنوع زیستی به دنبال پاسخگویی به گزارش ارزیابی جهانی تنوع زیستی و خدمات اکوسیستمی است که توسط پایگاه علم-سیاست بین دولت ها در زمینه تنوع زیستی و خدمات اکوسیستمی^{۲۱} (IPBES) در سال ۲۰۱۹، پنجمین ویرایش از چشم انداز علمی جهانی تنوع زیستی، و بسیاری از اسناد علمی دیگر شواهد کافی ارائه می کنند که، علیرغم تلاش های مداوم، تنوع زیستی در سرتاسر جهان با نرخ تغییر بی سابقه در تاریخ بشر رو به وخامت است. همانطور که گزارش ارزیابی جهانی IPBES بیان می کند: به طور متوسط حدود ۲۵ درصد از گونه ها در گروه های جانوری و گیاهی ارزیابی شده در معرض تهدید هستند، که نشان می دهد حدود ۱ میلیون گونه در حال حاضر با خطر انقراض روبرو هستند، بسیاری از گونه ها ظرف چند دهه با این خطر روبرو می شوند، مگر اینکه اقدامی برای کاهش شدت محرک های از بین رفتن تنوع زیستی انجام شود. بدون چنین اقدامی، شتاب بیشتری در نرخ جهانی انقراض گونه ها ایجاد خواهد شد، که در حال حاضر حداقل ده ها تا صدها برابر بیشتر از میانگین ۱۰ میلیون سال گذشته است^{۲۲}.

²⁰ Mother Earth

²¹ IPBES (2019): *Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services*. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn. 1,148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

²² Ibid, p. XV-XVI

زیست کره، که بشریت به عنوان یک کل به آن وابسته است، به میزان بی نظیری در تمام مقیاس‌های فضایی در حال تغییر است. تنوع زیستی - تنوع درون گونه‌ها، بین گونه‌ها و اکوسیستم‌ها - سریعتر از هر زمان دیگری در تاریخ بشر در حال کاهش است.^{۲۳}

طبیعت را می‌توان به طور پایدار حفظ، احیا و بهره‌برداری کرد، در حالی که سایر اهداف اجتماعی جهانی به طور همزمان از طریق تلاش‌های فوری و هماهنگ برای ایجاد تغییرات دگرگون‌کننده برآورده می‌شوند.

محرک‌های مستقیم تغییر در طبیعت با بیشترین تأثیر جهانی (شروع از آنهایی که بیشترین تأثیر را دارند) عبارت بوده‌اند از: تغییر کاربری زمین و دریا، بهره‌برداری مستقیم بیش از اندازه از موجودات، تغییر اقلیم، آلودگی و تهاجم گونه‌های بیگانه. این پنج محرک مستقیم ناشی از مجموعه‌ای از علل زمینه‌ای هستند، محرک‌های غیرمستقیم تغییر، که به نوبه خود، بر مبنای ارزش‌ها و رفتارهای اجتماعی استوار هستند. نرخ تغییر در محرک‌های مستقیم و غیرمستقیم در بین مناطق و کشورها متفاوت است.

۳. چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال، بر اساس برنامه راهبردی تنوع زیستی ۲۰۲۰-۲۰۱۱، دستاوردها، شکاف‌ها، و درس‌های آموخته شده آن، و تجربیات و دستاوردهای دیگر توافقی‌نامه‌های محیط‌زیستی چندجانبه مرتبط، طرحی آرمان‌گرایانه را برای اجرای گسترده تنظیم می‌کند. اقدامی مبتنی بر ایجاد دگرگونی در روابط جوامع ما با تنوع زیستی تا سال ۲۰۳۰، مطابق با دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار و آرمان‌های توسعه پایدار آن، و اطمینان حاصل شود که تا سال ۲۰۵۰، چشم‌انداز مشترک زندگی هماهنگ با طبیعت محقق می‌شود.

بخش ب. هدف غائی

۴. این چارچوب به دنبال تسریع، توانمندکردن و برانگیختن دولت‌ها، دولت‌های استانی و محلی برای اتخاذ اقدامات فوری و دگرگون‌کننده، و با مشارکت همه جامعه برای توقف و معکوس کردن از بین رفتن تنوع زیستی است، برای دستیابی به نتایجی که در چشم‌انداز، مأموریت، آرمانها و اهداف عملیاتی تعیین شده است، و در نتیجه کمک به سه هدف کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن است. هدف غائی این چارچوب اجرای کامل سه هدف کنوانسیون به شیوه‌ای متوازن است

۵. این چارچوب اقدام محور و نتیجه محور است و هدف آن هدایت و ترغیب بازنگری، توسعه، به روز رسانی و اجرای سیاست‌ها، آرمانها، اهداف عملیاتی، راهبردها و برنامه‌های اقدام ملی تنوع زیستی در همه سطوح، و تسهیل نظارت و بررسی پیشرفت در همه سطوح، به شیوه‌ای شفاف تر و مسئولانه تر است.

۶. این چارچوب انسجام، تکمیل و همکاری بین کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن، سایر کنوانسیون‌های مرتبط با تنوع زیستی، سایر موافقت‌نامه‌های چندجانبه مرتبط و نهادهای بین‌المللی را با رعایت تعهدات

²³ Ibid, p. XIV

آنها ارتقا می دهد و فرصت هایی را برای همکاری و مشارکت میان کنشگران مختلف به منظور تقویت اجرای چارچوب ایجاد می کند.

بخش پ. ملاحظات برای اجرای چارچوب

۷. چارچوب، شامل چشم انداز، مأموریت، آرمانها و اهداف عملیاتی آن مطابق با موارد زیر شناخته شده، عمل شده، اجرا شده، گزارش شده و ارزشیابی می شود:

نقش و حقوق مردمان بومی و جوامع محلی

۸. این چارچوب نقش و سهم مهم مردم بومی و جوامع محلی را به عنوان حافظان تنوع زیستی و شرکای حفاظت، احیا و بهره برداری پایدار می پذیرد. اجرای آن باید تضمین کند که حقوق آنها، دانش، از جمله دانش سنتی مرتبط با تنوع زیستی، نوآوری ها، جهان بینی ها، ارزش ها و شیوه های مردم بومی و جوامع محلی با موافقت آزاد، قبلی و آگاهانه آنها^{۲۴}، از جمله از طریق مشارکت کامل و اثربخش آنها در تصمیم گیری، محترم شمرده شده، مستند شده و حفظ شود، مطابق با قوانین ملی مربوطه، ابزارهای بین المللی، از جمله بیانیه سازمان ملل متحد در مورد حقوق مردمان بومی^{۲۵}، و قانون حقوق بشر^{۲۶}. در این راستا، هیچ چیز در این چارچوب نمی تواند به عنوان کاهش یا از بین بردن حقوقی که مردم بومی در حال حاضر دارند یا ممکن است در آینده به دست آورند تعبیر شود.

نظام های ارزشی مختلف

۹. طبیعت مفاهیم مختلفی را برای افراد مختلف، از جمله تنوع زیستی، اکوسیستم ها، زمین مادر^{۲۷} و نظام های حیات در بر دارد. نقش طبیعت در زندگی مردم نیز مفاهیم مختلفی را مانند کالاها و خدمات اکوسیستمی و موهبت طبیعت در بر می گیرد. هم طبیعت و هم نقش طبیعت در زندگی مردم برای وجود انسان و کیفیت خوب زندگی حیاتی هستند، از جمله رفاه انسان، زندگی هماهنگ با طبیعت، زندگی خوب در تعادل و هماهنگ با زمین مادر. این چارچوب، این نظام ها و مفاهیم ارزشی متنوع، از جمله، برای کشورهایی که آنها را به رسمیت می شناسند، حقوق طبیعت و حقوق زمین مادر را به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از اجرای موفقیت آمیز آن به رسمیت می شناسد و در نظر می گیرد.

رویکرد کل دولت و کل جامعه^{۲۸}

^{۲۴} در این چارچوب، موافقت آزاد، قبلی و آگاهانه به اصطلاح سه جانبه «موافقت قبلی و آگاهانه» یا «موافقت آزاد، قبلی و آگاهانه» یا «موافقت و مشارکت» اشاره دارد.

^{۲۵} United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples

^{۲۶} Human rights law

^{۲۷} Mother Earth

^{۲۸} Whole-of-government and whole-of-society approach

۱۰. این چارچوبی است برای همه - برای کل دولت و کل جامعه. موفقیت آن مستلزم اراده سیاسی و به رسمیت شناختن آن در بالاترین سطح حکومت است، و متکی بر اقدام و همکاری همه سطوح دولت و همه کنشگران جامعه است.

شرایط، اولویت ها و توانمندی های ملی

۱۱. آرمان ها و اهداف عملیاتی چارچوب ماهیت جهانی دارند. نقش هر کشور عضو کنوانسیون در دستیابی به آرمان ها و اهداف عملیاتی چارچوب جهانی تنوع زیستی مطابق با شرایط، اولویت ها و قابلیت های ملی خواهد بود.

تلاش جمعی برای رسیدن به اهداف

۱۲. کشورهای عضو اجرای چارچوب را از طریق بسیج حمایت عمومی گسترده در همه سطوح تسریع خواهند کرد.

حق توسعه

۱۳. با به رسمیت شناختن اعلامیه ۱۹۸۶ ملل متحد در مورد حق توسعه، این چارچوب توسعه اجتماعی-اقتصادی مسئولانه و پایدار را قادر می سازد، و هم زمان، به حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی کمک می کند.

رویکرد مبتنی بر حقوق بشر^{۲۹}

۱۴. اجرای چارچوب باید از رویکردی مبتنی بر حقوق بشر پیروی کند که به حقوق بشر احترام می گذارد، از آن حفاظت می کند، آن را ارتقا می دهد و برای تحقق آن تلاش می کند. این چارچوب حق انسان را برای داشتن محیطی پاک، سالم و پایدار تایید می کند.^{۳۰}

جنسیت

۱۵. اجرای موفقیت آمیز چارچوب به تضمین برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان و دختران و کاهش نابرابری ها بستگی دارد.

تحقق اهداف سه گانه کنوانسیون و پروتکل های آن و اجرای متوازن آنها

۱۶. اهداف و مقاصد چارچوب یکپارچه هستند و در نظر گرفته شده است که به شیوه ای متعادل به سه هدف کنوانسیون تنوع زیستی کمک کنند. این چارچوب باید مطابق با این اهداف، با مفاد کنوانسیون تنوع زیستی، و با

²⁹ Human rights-based approach

³⁰ UN General Assembly Resolution 76/300 of 28 July 2022.

پروتکل کارتاگنا در مورد ایمنی زیستی^{۳۱} و پروتکل ناگویا در مورد دسترسی و اشتراک منافع^{۳۲}، در صورت لزوم، اجرا شود.

مطابقت با توافقنامه‌ها یا اسناد بین المللی

۱۷. چارچوب جهانی تنوع زیستی باید مطابق با تعهدات بین المللی مربوطه اجرا شود. هیچ چیز در این چارچوب نباید به عنوان توافقی تفسیر شود که حقوق و تعهدات یک کشور عضو را تحت موافقتنامه کنوانسیون یا هر توافق بین المللی دیگر تغییر دهد.

اصول بیانیه ریو

۱۸. این چارچوب اذعان می‌دارد که معکوس کردن از بین رفتن تنوع زیستی، به نفع همه موجودات زنده، دغدغه مشترک بشر است. اجرای آن باید بر اساس اصول بیانیه ریو در مورد محیط زیست و توسعه هدایت شود^{۳۳}.

علم و نوآوری

۱۹. اجرای چارچوب باید مبتنی بر شواهد علمی و دانش و شیوه‌های سنتی با شناخت نقش علم، فناوری و نوآوری باشد.

رویکرد اکوسیستمی

۲۰. این چارچوب قرار است بر اساس رویکرد اکوسیستمی کنوانسیون اجرا شود^{۳۴}.

برابری بین نسلی

۲۱. اجرای چارچوب باید بر اساس اصل برابری بین نسلی هدایت شود که هدف آن برآوردن نیازهای نسل حال حاضر بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای خود و تضمین مشارکت معنادار نسل‌های جوان در فرآیندهای تصمیم‌گیری در همه سطوح است.

آموزش رسمی و غیررسمی

³¹ Cartagena Protocol on Biosafety

³² Nagoya Protocol on Access and Benefit-sharing

³³ Rio Declaration on Environment and Development (A/CONF.151/26/Rev.1 (vol.I)), United Nations publication, Sales No. E.93.1.8.

³⁴ Decision V/6

۲۲. اجرای چارچوب مستلزم آموزش متحول کننده، نوآورانه و فرارشته‌ای، رسمی و غیررسمی، در همه سطوح، از جمله مطالعات رابطه علم-سیاست و فرآیندهای یادگیری مادام العمر، شناخت جهان‌بینی‌های، ارزش‌ها و نظام‌های دانش مختلف مردمان بومی و جوامع محلی است.

دسترسی به منابع مالی

۲۳. اجرای کامل چارچوب مستلزم منابع مالی کافی، قابل پیش‌بینی و سهل الوصول است.

همکاری و هم‌افزایی

۲۴. افزایش همیاری، همکاری و هم‌افزایی بین کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن، سایر کنوانسیون‌های مرتبط با تنوع زیستی، سایر موافقت‌نامه‌های چندجانبه مرتبط و سازمان‌ها و فرآیندهای بین‌المللی، در راستای وظایف مربوطه آنها، از جمله در سطوح جهانی، منطقه‌ای، زیرمنطقه‌ای و ملی، به اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی به شیوه‌ای کارآمدتر و مؤثرتر کمک می‌کند و آن را ارتقا می‌دهد.

تنوع زیستی و سلامت

۲۵. این چارچوب ارتباط متقابل بین تنوع زیستی و سلامت و سه هدف کنوانسیون را تایید می‌کند. این چارچوب قرار است با در نظر گرفتن رویکرد سلامت واحد، در میان سایر رویکردهای کل‌نگر که مبتنی بر علم است، بخش‌ها، رشته‌ها و جوامع متعدد را برای همکاری با یکدیگر بسیج می‌کند و هدف آن تعادل پایدار و بهینه‌سازی سلامت مردم، جانوران، گیاهان و اکوسیستم‌ها است، با درک نیاز به دسترسی برابر به ابزارها و فناوری‌ها از جمله داروها، واکسن‌ها و سایر محصولات بهداشتی مرتبط با تنوع زیستی، ضمن تاکید بر نیاز فوری به کاهش فشار بر تنوع زیستی و کاهش تخریب محیط زیست برای کاهش خطرات سلامتی، و در صورت لزوم، سازوکارهای دسترسی عملی و اشتراک منافع را توسعه دهد.

بخش ت. ارتباط با دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار

۲۶. این چارچوب برای دستیابی به دستور کار ۲۰۳۰ توسعه پایدار^{۳۵} کمک می‌کند. به طور همزمان، پیشرفت در راستای آرمان‌های توسعه پایدار و دستیابی به توسعه پایدار در هر سه بعد آن (محیط‌زیستی، اجتماعی و اقتصادی) برای ایجاد شرایط لازم برای تحقق آرمان‌ها و اهداف عملیاتی چارچوب ضروری است. تنوع زیستی، حفاظت از آن، بهره‌برداری پایدار از اجزای آن و به اشتراک‌گذاری عادلانه و برابر از مزایای ناشی از بهره‌برداری منابع ژنتیکی را

³⁵ The 2030 Agenda for Sustainable Development

در مرکز برنامه توسعه پایدار قرار می دهد، در همین حال که پیوندهای مهم بین تنوع زیستی و فرهنگی را به رسمیت می شناسد.

بخش ث. نظریه تغییر

۲۷. این چارچوب حول یک نظریه تغییر ساخته شده است که تشخیص می دهد که اقدامات سیاستی فوری در سطح جهانی، منطقه ای و ملی برای دستیابی به توسعه پایدار مورد نیاز است، به نحوی که محرک های تغییرات نامطلوب که از بین بردن تنوع زیستی را تشدید کرده اند، کاهش یافته و/یا معکوس شوند تا امکان بازیابی همه اکوسیستم ها و دستیابی به چشم انداز کنوانسیون برای زندگی هماهنگ با طبیعت تا سال ۲۰۵۰ مهیا شود.

بخش ج. چشم انداز ۲۰۵۰ و ماموریت ۲۰۳۰

۲۸. چشم انداز چارچوب جانی است از زندگی هماهنگ با طبیعت که در آن: «تا سال ۲۰۵۰، به تنوع زیستی ارزش داده شده، حفاظت شده، احیا شده و خردمندانه مورد بهره برداری قرار می گیرد، که منجر به حفظ خدمات اکوسیستم، پایداری سیاره ای سالم و ارائه مزایای ضروری برای همه مردم می شود.

۲۹. ماموریت چارچوب برای دوره منتهی به سال ۲۰۳۰، در راستای چشم انداز ۲۰۵۰، عبارت است از:

اقدام فوری برای متوقف کردن و معکوس کردن از بین رفتن تنوع زیستی به منظور قرار دادن طبیعت در مسیر بهبود به نفع مردم و سیاره زمین با رعایت حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی، و تضمین اشتراک عادلانه و برابر از مزایای بهره برداری از منابع ژنتیکی، در عین حال که ابزار لازم برای اجرا فراهم شود.

بخش چ. آرمان های جهانی کونمینگ-مونترال برای ۲۰۵۰

آرمانها یا اهداف اساسی برای سال ۲۰۵۰

این چارچوب دارای چهار آرمان یا هدف بلندمدت برای سال ۲۰۵۰ مرتبط با چشم انداز ۲۰۵۰ برای تنوع زیستی است:

آرمان ۱:

یکپارچگی، پیوستگی و تاب آوری همه بوم نظام ها حفظ، تقویت یا احیا می شود، متعاقبا مساحت بوم نظام های طبیعی به طور قابل ملاحظه ای تا سال ۲۰۵۰ افزایش می یابد؛

انقراض گونه‌های شناخته شده در معرض تهدید ناشی از دخالت انسان متوقف می‌شود، و تا سال ۲۰۵۰ نرخ و ریسک انقراض همه گونه‌ها ده برابر کاهش می‌یابد، و فراوانی گونه‌های وحشی بومی به سطوح سالم و تاب‌آورانه‌ای افزایش می‌یابد؛

تنوع ژنتیکی درون جمعیت‌های گونه‌های وحشی و اهلی شده حفظ شده، که منجر به حفاظت از پتانسیل سازگاری آن‌ها می‌شود.

آرمان ۲:

تا سال ۲۰۵۰، تنوع زیستی به‌طور پایدار مورد استفاده و مدیریت قرار می‌گیرد و نقش طبیعت برای مردم، از جمله کارکردها و خدمات بوم‌نظام‌ها، ارزش داده شده، حفظ شده و ارتقاء می‌یابد، بویژه آندسته بوم‌سازگانی که در حال حاضر رو به افول هستند بازسازی شوند، که منجر به پشتیبانی از دستاوردهای توسعه پایدار، به سود نسل‌های حال و آینده، می‌گردد.

آرمان ۳:

تا سال ۲۰۵۰، مزایای پولی و غیرپولی ناشی از استفاده از منابع ژنتیکی و اطلاعات توالی دیجیتالی در مورد منابع ژنتیکی، و برحسب مورد، کاربرد دانش سنتی مرتبط با منابع ژنتیکی، به طور عادلانه و برابر، و به نحو ممکن با مردم بومی و جوامع محلی، به اشتراک گذاشته می‌شود و به طور قابل توجه‌ای افزایش می‌یابد، در عین حال که اطمینان حاصل شده که دانش سنتی مرتبط با منابع ژنتیکی به طور مناسبی محافظت می‌شود، تا در نتیجه به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی، مطابق با ابزارهای دسترسی و اشتراک منافع مورد توافق بین المللی کمک کند.

آرمان ۴:

ابزارهای اجرایی کافی، از جمله منابع مالی، ظرفیت سازی، همکاری‌های فنی و علمی و دسترسی و انتقال فناوری برای اجرای کامل چارچوب جهانی تنوع زیستی، تضمین شده و به طور عادلانه برای همه کشورها، به خصوص کشورهای در حال توسعه، به طور ویژه کشورهای کمتر توسعه‌یافته و کشورهای در حال توسعه جزیره‌ای کوچک، همچنین کشورهایی با اقتصاد در حال گذار، قابل دسترسی است، با این نکته که به تدریج شکاف مالی سالانه ۷۰۰ میلیارد دلاری تنوع زیستی را کاهش می‌دهند و جریان‌های مالی را با چارچوب جهانی تنوع زیستی و ۲۰۵۰ همسو می‌کنند.

بخش ج. اهداف عملیاتی جهانی ۲۰۳۰ کونمینگ-مونترال

۳۱. این چارچوب ۲۳ هدف جهانی اقدام‌گرا برای اقدام فوری در طول دهه منتهی به ۲۰۳۰ دارد. اقدامات تعیین شده در هر هدف عملیاتی باید فوراً آغاز شده و تا سال ۲۰۳۰ تکمیل شود. نتایج توأم این اقدامات در دستیابی به آرمان‌های نتیجه محور تا سال ۲۰۵۰ کمک می‌کنند. اقدامات برای دستیابی به این اهداف عملیاتی باید مطابق و هماهنگ با کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن و سایر تعهدات بین‌المللی مرتبط، با در نظر گرفتن شرایط ملی، اولویت‌ها و شرایط اجتماعی-اقتصادی اجرا شوند^{۳۶}.

۱- کاهش تهدیدات برای تنوع زیستی

هدف ۱:

اطمینان حاصل شود که همه مناطق تحت آمایش سرزمین (برنامه‌ریزی مکانی) فراگیر تنوع زیستی به صورت یکپارچه مشارکتی و/یا فرآیندهای مدیریت اثربخش هستند که تغییر کاربری زمین و دریا را مورد توجه قرار دهند، تا ضمن احترام به حقوق مردمان بومی و جوامع محلی، از بین رفتن مناطق با اهمیت تنوع زیستی بالا، از جمله بوم‌نظام‌های با یکپارچگی اکولوژیکی بالا، نزدیک به صفر برسد.

هدف ۲:

اطمینان حاصل شود که تا سال ۲۰۳۰ حداقل ۳۰ درصد از مناطق بوم‌نظام‌های تخریب شده خشکی، آب‌های داخلی، و ساحلی و دریایی در حال احیای اثربخش هستند بدین منظور که تنوع زیستی و کارکردها و خدمات بوم‌نظام‌ها، یکپارچگی و پیوستگی اکولوژیکی افزایش یابد.

هدف ۳:

اطمینان حاصل شده و توانمندسازی شود که تا سال ۲۰۳۰، حداقل ۳۰ درصد از مناطق خشکی، آب‌های داخلی، و مناطق ساحلی و دریایی، به ویژه مناطقی که از اهمیت ویژه‌ای برای تنوع زیستی و کارکردها و خدمات بوم‌نظام‌ها برخوردار هستند، از طریق نظام‌های از لحاظ اکولوژیک نماینده، دارای پیوستگی بالا و منصفانه راهبری شده در مناطق حفاظت‌شده و سایر مناطق تحت پوشش اقدامات مؤثر حفاظتی منطقه بنیان^{۳۷} به طور اثربخشی مدیریت شوند، با فرض به رسمیت شناختن مناطق بومی و سنتی، در مناطقی که امکان کاربرد دارد، و ادغام در مناطق طبیعی وسیع‌تر اراضی و دریایی و اقیانوس‌ها، و در عین حال اطمینان از اینکه هرگونه استفاده پایدار، در صورت لزوم در چنین مناطقی کاملاً با نتایج حفاظت مطابقت دارد، و به رسمیت شناختن و احترام گذاشتن به حقوق مردمان بومی و جوامع محلی، از جمله در سرزمین‌های سنتی آنها.

^{۳۶} یادداشت مترجم: اهداف عملیاتی در سه گروه طبقه بندی شده‌اند: ۱) کاهش تهدیدات برای تنوع زیستی (۸ هدف)، ۲) برآوردن نیازهای مردم از طریق بهره‌برداری پایدار و اشتراک منافع (۵ هدف)، و ۳) ابزارها و راه حل‌ها برای اجرا و جریان‌سازی (۱۰ هدف).

^{۳۷} Protected areas and other effective area-based conservation measures

هدف ۴:

اطمینان از اقدامات مدیریتی فوری برای توقف انقراض گونه‌های در معرض تهدید شناخته شده ناشی از مداخله انسان^{۳۸} و برای بازیابی و حفاظت از گونه‌ها، به ویژه گونه‌های در معرض تهدید، برای کاهش قابل توجه ریسک انقراض، همچنین حفظ و بازیابی تنوع ژنتیکی درون و بین جمعیت‌های گونه‌های بومی، وحشی و اهلی شده برای حفظ پتانسیل سازگاری آنها، از جمله از طریق حفاظت در محل (in situ) و خارج از محل (ex situ) و اقدامات مدیریت پایدار، و مدیریت اثربخش تعاملات انسان-حیات وحش برای به حداقل رساندن تضاد انسان-حیات وحش برای همزیستی.

هدف ۵:

با استفاده از رویکرد بوم‌نظام، اطمینان حاصل شود که استفاده، برداشت و تجارت گونه‌های وحشی پایدار، ایمن و قانونی است، از بهره‌برداری بیش از حد جلوگیری شود، اثرات آن بر گونه‌های غیرهدف و بوم‌نظام‌ها به حداقل برسد، و خطر سرریز پاتوژن را کاهش دهد، ضمن احترام و حفظ بهره‌بردای عرفی پایدار توسط مردم بومی و جوامع محلی.

هدف ۶:

حذف، به حداقل رساندن، کم کردن و یا کاهش خطر اثرات گونه‌های بیگانه مهاجم بر تنوع زیستی و خدمات زیست‌بوم از طریق شناسایی و مدیریت مسیرهای معرفی گونه‌های بیگانه، جلوگیری از معرفی و استقرار گونه‌های بیگانه مهاجم با اولویت، کاهش نرخ معرفی و استقرار سایر گونه‌های بیگانه مهاجم شناخته شده یا بالقوه، تا حداقل به میزان ۵۰ درصد، تا سال ۲۰۳۰، که منجر به ریشه‌کن کردن یا کنترل گونه‌های بیگانه مهاجم به‌ویژه در مناطق دارای اولویت، مانند جزایر.

هدف ۷:

کاهش ریسک‌های آلودگی و تأثیر منفی آلودگی ناشی از همه منابع تا سال ۲۰۳۰، به سطوحی که برای تنوع زیستی و کارکردها و خدمات اکوسیستم مضر نباشد، با در نظر گرفتن اثرات تجمعی آنها، از جمله کاهش مواد مغذی [خاک] اضافی از دست رفته به محیط زیست به حداقل نصف از جمله از طریق بازچرخانی و استفاده کارآمدتر از مواد مغذی؛ کاهش ریسک کلی ناشی از آفت‌کش‌ها و مواد شیمیایی بسیار خطرناک تا حداقل به نصف از جمله از طریق مدیریت تلفیقی آفات^{۳۹}، باتکیه بر علم، با در نظر گرفتن امنیت غذایی و معیشت‌ها؛ و همچنین پیشگیری، کاهش و تلاش در جهت از بین بردن آلودگی پلاستیکی.

³⁸ Human-induced extinction of known threatened species

³⁹ Integrated Pest Management

هدف ۸:

به حداقل رساندن اثر تغییر اقلیم و اسیدی شدن اقیانوس‌ها بر تنوع زیستی و افزایش تاب‌آوری آن از طریق اقدامات پیشگیرانه، سازگاری و اقدامات کاهش ریسک بلایا، از جمله از طریق راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت و/یا رویکردهای اکوسیستم بنیان^{۴۰}، در عین حال که اثرات منفی اقدامات اقلیمی بر تنوع زیستی به حداقل رسیده و اثرات مثبت آن تقویت شود.

۲- برآوردن نیازهای مردم از طریق بهره‌برداری پایدار و اشتراک منافع

هدف ۹:

اطمینان از اینکه مدیریت و بهره‌برداری از گونه‌های وحشی پایدار است، در نتیجه فراهم کردن مزایای اجتماعی، اقتصادی و محیط‌زیستی برای مردم، به‌ویژه افرادی که در موقعیت‌های آسیب‌پذیر هستند و آندسته افرادی که بیشتر به تنوع زیستی وابسته هستند، از جمله از طریق فعالیت‌ها، محصولات و خدمات پایدار مبتنی بر تنوع زیستی که تنوع زیستی را تقویت می‌کند، و حفاظت از و تشویق بهره‌برداری پایدار عرفی توسط مردم بومی و جوامع محلی

هدف ۱۰:

حصول اطمینان از اینکه مناطق تحت کشاورزی، آبی‌پروری، شیلات و جنگلداری به طور پایدار مدیریت می‌شوند، به ویژه از طریق استفاده پایدار از تنوع زیستی، از جمله از طریق افزایش قابل توجه کاربرد شیوه‌های دوستدار تنوع زیستی، مانند کشاورزی فشرده پایدار^{۴۱}، رهیافت کشاورزی بوم‌شناختی^{۴۲} و سایر رویکردهای نوآورانه که منجر به کمک به تاب‌آوری و کارایی و بهره‌وری بلندمدت این نظام‌های تولید و امنیت غذایی، حفاظت و احیای تنوع زیستی و حفظ نقش طبیعت در زندگی مردم، از جمله کارکردها و خدمات اکوسیستم می‌شود.

هدف ۱۱:

بازیابی، حفظ و تقویت نقش طبیعت در زندگی مردم، از جمله کارکردها و خدمات اکوسیستم، مانند تنظیم هوا، آب و اقلیم، سلامت خاک، گرده افشانی و کاهش ریسک بیماری، همچنین محافظت در برابر مخاطرات و بلایای طبیعی، از طریق راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت و/یا رویکردهای اکوسیستم بنیان به نفع همه مردم و طبیعت.

هدف ۱۲:

^{۴۰} Nature-based solution and/or ecosystem-based approaches

^{۴۱} Sustainable intensification

^{۴۲} Agroecological

افزایش چشمگیر مساحت و کیفیت و پیوستگی، دسترسی و بهره‌مندی از فضاهای سبز و آبی در مناطق شهری و پرجمعیت به طور پایدار، از طریق جریان سازی حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی، و اطمینان از پیاده کردن برنامه‌ریزی شهری فراگیر تنوع زیستی^{۴۳}، تقویت تنوع زیستی بومی، پیوستگی و یکپارچگی بوم‌شناختی^{۴۴}، و بهبود سلامت و رفاه انسان و ارتباط با طبیعت و کمک به شهرنشینی فراگیر و پایدار و ارائه کارکردها و خدمات اکوسیستم.

هدف ۱۳:

اتخاذ تدابیر مؤثر قانونی، سیاسی، اداری و ظرفیت‌سازی در همه سطوح، به نحو مناسب، برای اطمینان از اشتراک منصفانه و عادلانه منافع^{۴۵} ناشی از استفاده از منابع ژنتیکی و اطلاعات توالی دیجیتال^{۴۶} در مورد منابع ژنتیکی، همچنین دانش سنتی مرتبط با منابع ژنتیکی^{۴۷}، و تسهیل دسترسی مناسب به منابع ژنتیکی، و تا سال ۲۰۳۰ تسهیل افزایش چشمگیر منافع مشترک، مطابق با ابزارهای بین‌المللی دسترسی و اشتراک منافع^{۴۸} قابل اجرا.

۳- ابزارها و راه‌حل‌ها برای اجرا و جریان سازی

هدف ۱۴:

اطمینان از ادغام کامل تنوع زیستی و ارزش‌های چندگانه آن در سیاست‌ها، مقررات، فرآیندهای برنامه‌ریزی و توسعه، راهبردهای ریشه‌کنی فقر، ارزیابی‌های راهبردی محیط‌زیستی، ارزیابی‌های اثرات محیط‌زیستی و، در صورت لزوم، حسابداری ملی، در داخل و در تمام سطوح دولت و در تمام بخش‌ها، به‌ویژه بخش‌هایی که تأثیرات قابل‌توجهی بر تنوع زیستی دارند، تا به طور روزافزونی تمامی فعالیت‌های عمومی و خصوصی مرتبط، جریان‌های مالیاتی و مالی را با اهداف این چارچوب هماهنگ می‌کنند.

هدف ۱۵:

اتخاذ تدابیر قانونی، اداری یا سیاستی برای تشویق و توانمندسازی کسب و کارها، و به ویژه برای اطمینان از اینکه شرکت‌ها و مؤسسات مالی بزرگ و فراملی:

⁴³ Biodiversity-inclusive urban planning

⁴⁴ Ecological connectivity and integrity

⁴⁵ Fair and equitable sharing of benefits

⁴⁶ Digital sequence information

⁴⁷ Traditional knowledge associated with genetic resources

⁴⁸ Access and benefit-sharing

الف) به طور منظم ریسک‌ها، وابستگی‌ها و تأثیرات خود را بر تنوع زیستی، از جمله با الزامات مربوط به همه شرکت‌ها و مؤسسات مالی بزرگ و فراملی در طول عملیات، زنجیره‌های عرضه و ارزش و اسناد سهام و پروژه‌های اقتصادی^{۴۹}، نظارت، ارزیابی و شفاف سازی کنند؛

ب) اطلاعات مورد نیاز را به مصرف‌کنندگان برای ارتقای الگوهای مصرف پایدار ارائه کنند؛

ج) در مورد رعایت مقررات و معیارهای دسترسی و اشتراک منافع، در صورت امکان اجرا، گزارش کنند؛

به این منظور که اثرات منفی بر تنوع زیستی کاهش تدریجی یافته، اثرات مثبت افزایش یافته، ریسک‌های مرتبط با تنوع زیستی برای مؤسسات کسب و کار و مالی کاهش پیدا کرده، و اقدامات برای اطمینان از الگوهای پایدار تولید ارتقاء یابد.

هدف ۱۶:

اطمینان حاصل شود که مردم برای انتخاب‌های مصرف پایدار تشویق شده و توانمند می‌شوند، از جمله از طریق ایجاد سیاست‌های حمایتی، چارچوب‌های قانونی یا مقرراتی، بهبود آموزش و دسترسی به اطلاعات و جایگزین‌های مرتبط و دقیق، و تا سال ۲۰۳۰، کاهش ردپای جهانی مصرف به روشی عادلانه، از جمله از طریق به نصف رساندن پسماندهای غذا در سطح جهانی، کاهش قابل توجه مصرف بیش از حد و کاهش چشمگیر تولید پسماند، به منظور اینکه همه مردم به خوبی در هماهنگی با زمین مادر زندگی کنند.

هدف ۱۷:

ایجاد، تقویت ظرفیت و اجرای معیارهای ایمنی زیستی در همه کشورها مطابق با بند (ز) ماده ۸ کنوانسیون تنوع زیستی^{۵۰} و معیارهای مدیریت فناوری زیستی و توزیع مزایای آن طبق ماده ۱۹ کنوانسیون^{۵۱}

هدف ۱۸:

شناسایی مشوق‌های از بین رفتن تنوع زیستی، از جمله یارانه‌های مضر برای تنوع زیستی، تا سال ۲۰۲۵، و حذف، کاهش تدریجی یا اصلاح این مشوق‌ها به روشی متناسب، منصفانه، مؤثر و عادلانه، به گونه‌ای که به طور اساسی و تدریجی سالانه حداقل ۵۰۰ میلیارد دلار آمریکا کاهش می‌یابند. این اقدام با مضرترین مشوق‌ها شروع شود و مشوق‌های مثبت برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی افزایش یابد.

هدف ۱۹:

⁴⁹ Portfolios

⁵⁰ Article 8(g) of the Convention on Biological Diversity

⁵¹ Article 19 of the Convention

افزایش چشمگیر و تدریجی سطح منابع مالی از همه منابع، به شیوه ای موثر، به موقع و به راحتی در دسترس، از جمله منابع داخلی، بین المللی، عمومی و خصوصی، مطابق با ماده ۲۰ کنوانسیون، برای اجرای راهبردها و برنامه‌های اقدام ملی تنوع زیستی، با بسیج منابع حداقل ۲۰۰ میلیارد دلار آمریکا در سال، از جمله توسط:

الف) افزایش مجموع منابع مالی بین‌المللی مرتبط با تنوع زیستی از کشورهای توسعه‌یافته، از جمله کمک‌های رسمی توسعه و از کشورهایی که داوطلبانه تعهدات کشورهای توسعه‌یافته طرف‌های عضو را بر عهده می‌گیرند، به کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه کشورهای کمتر توسعه‌یافته و کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه، و همچنین کشورهای دارای اقتصاد در حال گذار، به حداقل سالیانه ۲۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۵ و حداقل سالیانه ۳۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۳۰.

ب) افزایش قابل توجه بسیج منابع داخلی، که با تهیه و اجرای طرح‌های مالی ملی تنوع زیستی یا ابزارهای مشابه با توجه به نیازها، اولویت‌ها و شرایط ملی تسهیل می‌شود.

ج) حداکثر استفاده از منابع مالی خصوصی، تشویق منابع مالی ترکیبی، اجرای راهبردهای جذب منابع جدید و اضافی، و تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در تنوع زیستی، از جمله از طریق صندوق‌های اثر و سایر ابزارها.

د) ترغیب طرح‌های نوآورانه، مانند پرداخت برای خدمات اکوسیستم، اوراق قرضه سبز^{۵۲}، برقراری پرداخت جبران‌ها و اعطای اعتبارات تنوع زیستی^{۵۳}، مکانیسم‌های اشتراک منافع، با پادمان‌های حفاظت زیست محیطی و اجتماعی^{۵۴} (ESS)

ه) بهینه سازی منفعت مشترک و هم افزایی مالی با هدف قرار دادن توام بحران‌های تنوع زیستی و اقلیمی.

و) تقویت نقش اقدامات جمعی، از جمله توسط مردم بومی و جوامع محلی، اقدامات مبتنی بر «مادر زمین» و رویکردهای غیر بازارمحور از جمله مدیریت منابع طبیعی مبتنی بر جامعه و همکاری و یکپارچگی جامعه مدنی با هدف حفاظت از تنوع زیستی.

ز) افزایش اثربخشی، کارایی و شفافیت تهیه و استفاده از منابع.

هدف ۲۰: تقویت ظرفیت سازی و توسعه، دسترسی و انتقال فناوری، و ارتقای توسعه و دسترسی به نوآوری و همکاری‌های فنی و علمی، از جمله از طریق همکاری‌های جنوب-جنوب، شمال-جنوب و سه وجهی، برای رفع نیازهای اجرای اثربخش، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، تشویق و ترغیب توسعه فناوری مشترک و برنامه‌های

^{۵۲} Green bonds

^{۵۳} Biodiversity offsets and credits

^{۵۴} یادداشت مترجم: استانداردهای حفاظت محیط زیستی و اجتماعی (Environmental and Social Safeguards) که بوسیله نهادهای توسعه، معاهده‌ها و سازمانهای بین المللی بکار گرفته می شوند و به معنی مجموعه ای از سیاستها، استانداردها و رویه های عملیاتی تدوین شده برای ابتدا شناخت و سپس تلاش برای جلوگیری، کاهش و به حداقل رساندن اثرات محیط زیستی و اجتماعی که ممکن است در اجرای پروژه های توسعه بوجود آیند تعریف می شوند.

پژوهشی علمی مشترک برای حفاظت و بهره‌برداری پایدار از تنوع زیستی و تقویت ظرفیت‌های پژوهش‌های علمی و نظارت، متناسب با آرمانگرایی اهداف اساسی و عملیاتی چارچوب.

هدف ۲۱:

اطمینان حاصل شود که بهترین داده‌ها، اطلاعات و دانش در دسترس تصمیم‌گیرندگان، دست اندرکاران و مردم برای هدایت حکمرانی اثربخش و عادلانه، مدیریت یکپارچه و مشارکتی تنوع زیستی، و تقویت ارتباطات، افزایش آگاهی، آموزش، نظارت، پژوهش و مدیریت دانش مهیا است و، همچنین در این بستر، دانش، نوآوری‌ها، شیوه‌ها و فناوری‌های سنتی مردم بومی و جوامع محلی تنها باید با موافقت آزاد، قبلی و آگاهانه آنها، مطابق با قوانین ملی، قابل دسترسی باشد.

هدف ۲۲:

تضمین حضور و مشارکت کامل، عادلانه، فراگیر، اثربخش و جنسیت پاسخگو^{۵۵} در تصمیم‌گیری، و دسترسی به عدالت و اطلاعات مربوط به تنوع زیستی توسط مردم بومی و جوامع محلی، با احترام به فرهنگ‌ها و حقوق آنها بر اراضی، سرزمین‌ها، منابع و دانش سنتی، همچنین توسط زنان و دختران، کودکان و جوانان و افراد دارای معلولیت و تضمین حمایت کامل از مدافعان حقوق بشر محیط زیست.

هدف ۲۳:

تضمین برابری جنسیتی در اجرای چارچوب از طریق برقراری رویکردی جنسیت پاسخگو که در آن همه زنان و دختران فرصت و ظرفیت برابر برای مشارکت در سه هدف کنوانسیون را دارند، از جمله با به رسمیت شناختن حقوق برابر و دسترسی آنها به زمین و منابع طبیعی و مشارکت و رهبری کامل، برابر، معنادار و آگاهانه آنها در تمامی سطوح اقدام، مداخله‌گری، سیاستگذاری و تصمیم‌گیری مرتبط با تنوع زیستی.

بخش خ. مکانیسم اجرا و پشتیبانی و شرایط توانمندسازی

۳۲. اجرای چارچوب و دستیابی به آرمانها و اهداف آن از طریق مکانیسم‌ها و راهبردهای پشتیبانی تحت کنوانسیون تنوع زیستی و پروتکل‌های آن، مطابق با مفاد و تصمیمات آن که در پانزدهمین اجلاس کنفرانس کشورهای عضو کنوانسیون به تصویب رسیده است، تسهیل و تقویت خواهد شد.

۳۳. اجرای کامل چارچوب مستلزم تامین منابع مالی کافی، قابل پیش بینی و به راحتی قابل دسترسی از همه منابع بر اساس نیاز است. همچنین مستلزم همکاری و همیاری در ایجاد ظرفیت های لازم و انتقال فناوری‌ها است تا به اعضا، به ویژه کشورهای در حال توسعه عضو، اجازه دهد تا چارچوب را به طور کامل اجرا کنند.

⁵⁵ Gender-responsive

بخش د. مسئولیت‌پذیری و شفافیت

۳۴. اجرای موفقیت آمیز چارچوب مستلزم مسئولیت‌پذیری و شفافیت است که با سازوکارهای اثربخش برای برنامه‌ریزی، نظارت، گزارش‌دهی و بررسی و تشکیل یک سیستم هماهنگ و چرخه‌ای توافق شده پشتیبانی می‌شود. این شامل عناصر زیر است:

(الف) راهبردها و برنامه‌های اقدام ملی تنوع زیستی، تجدیدنظر شده یا به‌روزرسانی شده در راستای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال و آرمانها و اهداف آن به‌عنوان ابزار اصلی اجرای چارچوب، از جمله اهداف ملی که در قالب استاندارد ابلاغ شده‌اند،

(ب) گزارش‌های ملی شامل سرفصل و در صورت لزوم سایر شاخص‌ها در چارچوب نظارت بر تنوع زیستی جهانی کونمینگ-مونترال

(ج) تجزیه و تحلیل جهانی اطلاعات در NBSAP ها از جمله اهداف ملی برای ارزیابی سهم آنها در چارچوب تنوع زیستی جهانی کونمینگ-مونترال

(د) بررسی جهانی پیشرفت جمعی در اجرای چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال از جمله ابزارهای اجرا، بر اساس گزارش‌های ملی و در صورت لزوم سایر منابع

(ه) بررسی دقیق داوطلبانه توسط داوران

(و) توسعه و بررسی بیشتر توسط یک مجمع باز برای بررسی داوطلبانه کشورها

(ز) اطلاعات در مورد تعهدات کنشگران غیردولتی در قبال چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال، در صورت لزوم

۳۵. طرف‌ها می‌توانند نتیجه بررسی‌های جهانی را در بازنگری‌های آتی و اجرای NBSAP های خود، از جمله ارائه ابزار اجرا به کشورهای عضو در حال توسعه، با هدف بهبود اقدامات و تلاش‌ها، در صورت لزوم، در نظر بگیرند

۳۶. مکانیسم به چالش‌های ویژه‌ای که کشورهای در حال توسعه با آن مواجه هستند و نیاز به همکاری بین‌المللی برای حمایت از آنها اهمیت می‌دهد. ابزارهای اجرایی، از جمله ظرفیت‌سازی و توسعه، حمایت فنی و مالی به کشورهای عضو، به ویژه کشورهای در حال توسعه، ارائه می‌شود تا امکان اجرای این سازوکارها برای مسئولیت‌پذیری و شفافیت، از جمله اطلاعات در مورد شفافیت حمایت‌های ارائه شده و دریافت شده ارائه می‌کند و یک نمای کلی از پشتیبانی کل ارائه شده را آماده می‌کند.

۳۷. مکانیسم‌ها به شیوه‌ای تسهیل‌کننده، غیر مداخله‌جویانه، غیر تنبیهی، با احترام به حاکمیت ملی، و پرهیز از تحمیل بار ناروا بر دوش کشورهای عضو انجام خواهد شد

۳۸. توصیه‌های بیشتر در مورد مکانیسم‌های شفافیت و مسئولیت‌پذیری در صورت لزوم توسط کنفرانس اعضا برای دستیابی به آرمانها و اهداف چارچوب ارائه خواهد شد

۳۹. جلسات آتی کنفرانس اعضا هر گونه توصیه اضافی را در صورت لزوم، از جمله بر اساس نتایج حاصل از بررسی ها، با هدف دستیابی به آرمانها و اهداف چارچوب جهانی تنوع زیستی کونمینگ-مونترال، بررسی و ارائه خواهد کرد.

بخش د. ارتباطات، آموزش، آگاهی بخشی و فهم و پذیرش

۴۰. افزایش ارتباطات، آموزش و آگاهی بخشی در مورد تنوع زیستی و پذیرش این چارچوب توسط همه کنشگران برای دستیابی به اجرای اثربخش و تغییر رفتاری آن، ترویج سبک زندگی پایدار و ارزش های تنوع زیستی ضروری است، از جمله از طریق:

الف) افزایش آگاهی، شناخت و درک سیستم های دانش، ارزش های گوناگون تنوع زیستی و نقش طبیعت در زندگی مردم، از جمله کارکردها و خدمات اکوسیستم، دانش سنتی و جهان بینی های مردمان بومی و جوامع محلی همچنین نقش تنوع زیستی در توسعه پایدار؛

ب) افزایش آگاهی در مورد اهمیت حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی و به اشتراک گذاری عادلانه و برابر از مزایای ناشی از استفاده از منابع ژنتیکی برای توسعه پایدار، از جمله بهبود معیشت های پایدار و تلاش های ریشه کنی فقر و سهم کلی آن در راهبردهای توسعه پایدار جهانی و/یا ملی؛

پ) افزایش آگاهی در میان تمامی بخش ها و کنشگران در مورد نیاز به اقدام فوری برای اجرای چارچوب، و در عین حال توانمندسازی مشارکت فعال آنها در اجرا و نظارت بر پیشرفت در جهت دستیابی به آرمانها و اهداف آن؛

ت) تسهیل شناخت چارچوب، از جمله از طریق ارتباطات هدفمند، سازگاری زبان مورد استفاده، سطح پیچیدگی و محتوای موضوعی برای گروه های کنشگران مرتبط، با در نظر گرفتن بستر اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی آنها، از جمله از طریق تدوین مطالبی بتوان آنها را به زبان های بومی و محلی ترجمه کرد؛

ث) ارتقاء یا تدوین پایگاه ها، شراکت ها و برنامه های اقدام، از جمله با رسانه ها، جامعه مدنی و مؤسسات آموزشی، از جمله دانشگاه ها، برای به اشتراک گذاشتن اطلاعات در مورد موفقیت ها، درس های آموخته شده و تجربیات و فراهم کردن امکان یادگیری و مشارکت انطباقی در اقدام برای تنوع زیستی؛

ج) ادغام آموزش تحول آفرین در مورد تنوع زیستی در برنامه های آموزش رسمی، غیررسمی و بدون رسمیت، تشویق تدوین و ارتقای برنامه درسی در مورد حفاظت از تنوع زیستی و بهره برداری پایدار در مؤسسات آموزشی و ارتقای دانش، نگرش، ارزش ها، رفتارها و سبک های زندگی که با زندگی همنا با طبیعت سازگار هستند؛

چ) افزایش آگاهی در مورد نقش حیاتی علم، فناوری و نوآوری برای تقویت ظرفیت های علمی و فنی برای نظارت بر تنوع زیستی، پرکردن شکاف های دانش و توسعه راه حل های نوآورانه برای بهبود حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی.

توضیح مختصر درباره کنوانسیون تنوع زیستی (CBD)

سند کنوانسیون تنوع زیستی در سال ۱۹۹۲ در «اجلاس زمین» در ریودوژانیرو برای امضا گشوده شد و در دسامبر ۱۹۹۳ لازم الاجرا شد. کنوانسیون تنوع زیستی، یک معاهده بین‌المللی برای حفاظت از تنوع زیستی، استفاده پایدار از عناصر تنوع زیستی و اشتراک عادلانه منافع حاصل از بهره‌برداری از منابع ژنتیکی است. کنوانسیون تنوع زیستی دارای ۱۹۶ کشور عضو است که تقریباً همه کشورهای جهان در آن مشارکت دارند. کشور ایران نیز پس از تصویب مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان از سال ۱۳۷۵ عضو کنوانسیون تنوع زیستی شده است و از طریق مرجعیت ملی فعالیت‌های آن دنبال می‌شود. این کنوانسیون به دنبال پاسخگویی به تمام تهدیدات تنوع زیستی و خدمات اکوسیستم، از جمله تهدیدهای ناشی از تغییرات آب و هوایی، از طریق ارزیابی‌های علمی، توسعه ابزارها، مشوق‌ها و فرایندها، انتقال فناوری‌ها، تجارب موفق و مشارکت کامل و فعال ذی‌نفعان مربوطه از جمله مردم بومی و جوامع محلی، جوانان، زنان، سازمان‌های غیردولتی، سایر نقش‌آفرینان و جامعه کسب‌وکار است.

پروتکل کارتاگنا در حوزه ایمنی زیستی و پروتکل ناگویا در حوزه دسترسی و اشتراک منافع، درواقع توافقنامه‌های تکمیلی کنوانسیون تنوع زیستی محسوب می‌شوند. پروتکل کارتاگنا، که در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۳ لازم الاجرا شد، به دنبال محافظت از تنوع زیستی ناشی از خطرات بالقوه موجودات زنده تراریخته منتج از بیوتکنولوژی مدرن است. تا به امروز ۱۷۳ عضو کنوانسیون تنوع زیستی، از جمله کشور ایران، پروتکل کارتاگنا را در کشور خود به تصویب رسانده‌اند. پروتکل ناگویا با هدف به اشتراک گذاشتن منافع ناشی از استفاده از منابع ژنتیکی به روشی منصفانه و عادلانه، از جمله دسترسی مناسب به منابع ژنتیکی و انتقال مناسب منابع مرتبط با فناوری‌ها که از ۱۲ اکتبر ۲۰۱۴ لازم الاجرا شد، توسط ۱۳۵ عضو کنوانسیون تنوع زیستی به تصویب ملی رسیده است.

اسناد و اطلاعات بیشتر این کنفرانس و کارگروه‌های مرتبط، مشتمل بر گزارش‌های جلسات مجمع عمومی و برخی گزارش‌های جلسات کارگروه‌ها، در سایت زیر قابل دسترسی هستند:

<https://www.cbd.int/conferences/2021-2022/cop-15/documents>

<https://www.cbd.int/article/cop15-cbd-press-release-final-19dec2022>

<https://enb.iisd.org/un-biodiversity-conference-oewg5-cbd-cop15-19Dec2022>